

پیمانهای الهی با اهل ایمان

جلد ششم

محمد محمدیان

فهرست مطالب

۱. مقدمه
۷. فصل پنجاه و یکم: فتح نهایی مکه با تطهیر از نجاست شرک
۷. سوالات
۹. پاسخ به سوالات
۹. ۱. مشرک در فرهنگ قرآن به چه کسانی گفته می‌شود؟
۱۱. ۲. معنی نجاست چیست و چرا مشرکین نجس هستند؟
۱۳. ۳. ارتباط شرک و نجاست چیست؟
۱۷. ۴. چه خصوصیتی در مسجدالحرام است که نباید مشرکین وارد آن شوند؟
۱۸. ۵. مراد از «غِذْ عَمِیْهِمْ هَذَا» کدام سال بود؟
۲۰. ۶. مقصود از فقری که اهل ایمان از آن می‌ترسیدند چیست؟
۲۱. ۷. خداوند چگونه اهل ایمان را غنی می‌سازد؟
۲۴. ۸. فضل خدا چیست که خداوند با آن مؤمنان را غنی می‌سازد؟
۲۶. ۹. پیام «علیم و حکیم» بودن خدا در ذیل آیه چیست؟
۲۶. ۱۰. ارتباط این آیه با مأموریت حضرت علی علیه السلام برای اعلام برائت در مکه چیست؟
۲۹. نکته‌ها
۳۵. فصل پنجاه و دوم: تجاوز به حقوق مردم با تابلوی دین! و عاقبت تلخ زراندوزی!
۳۶. سوالات
۳۷. پاسخ به سوالات
۳۷. ۱. احبار و رهبان چه کسانی هستند؟
۴۰. ۲. مراد از خوردن مال مردم به باطل چیست؟
۴۲. ۳. مقصود از «صَدَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ» چیست؟
۴۳. ۴. ارتباط خوردن مال حرام، با صَدَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ چیست؟
۴۵. ۵. عمل باطل احبار و رهبان چه ارتباطی به اهل ایمان دارد که خطاب به آنان شده است؟

۶. معنی کنز طلا و نقره چیست؟ و چه کسانی مرتکب کنز می‌شوند؟ ۴۸
۷. ارتباط کنز طلا و نقره با رفتار احبار و رهبان که مال حرام می‌خورند چیست؟ ۵۰
۸. مراد از عذاب الیم که به صاحبان کنز بشارت داده می‌شود چیست؟ ۵۲
۹. چگونه کنزها تبدیل به گدازه‌های آتش می‌شوند و وسیله داغ نهادن می‌گردند؟ ۵۴
۱۰. چرا از بین اعضاء بدن فقط سه عضو برای داغ نهادن نام برده شده است؟ ۵۹
- نکته‌ها: ۶۰

فصل پنجاه و سوم: فرار از جهاد: عاقبت دنیاگرایی

- سؤالات ۶۳
- پاسخ به سؤالات ۶۵
۱. معنی «فَرُّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» چیست؟ ۶۵
 ۲. مراد از «ثَاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ» چیست؟ ۶۶
 ۳. مقصود از زندگی دنیوی که در مقابل آخرت می‌باشد چیست؟ ۶۹
 ۴. رضا به زندگی دنیوی در مقابل زندگی اخروی چگونه محقق می‌شود؟ ۷۱
 ۵. چگونه ممکن است اهل ایمان در اطاعت خدا سستی کنند و ضعف نشان دهند؟ ۷۴
 ۶. متاع حیات دنیا چیست که در آخرت قلیل است؟ ۷۶
 ۷. مراد از عذاب دردناک که برای کوتاهی از جهاد وعده داده شده است چیست؟ ۷۸
 ۸. مقصود از آوردن قوم دیگر چیست؟ ۸۱
 ۹. معنی اینکه نمی‌توانید به خدا ضرر برسانید چیست؟ ۸۲
 ۱۰. پیام «وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» چیست؟ ۸۵

فصل پنجاه و چهارم: رعایت تقوا و همراهی با اهل بیت (علیهم‌السلام)

- سؤالات ۸۷
- پاسخ به سؤالات ۸۹
۱. معنی تقوا چیست؟ ۸۹
 ۲. معنی صدق چیست؟ ۹۱
 ۳. در فرهنگ قرآن صافین چه کسانی هستند؟ و در این آیه چه کسانی مورد نظر هستند؟ ۹۴
 ۴. چرا نفرمود: از صادقان باشید، و فرمود با صادقان باشید؟ ۹۶
 ۵. مقصود از همراهی با صادقان چیست؟ ۹۹
 ۶. ارتباط تقوا و همراهی با صادقان چیست؟ ۱۰۷
 ۷. چرا بر صفت صدق تأکید شده است؟ ۱۱۰
 ۸. چرا انسان‌ها از صداقت فاصله می‌گیرند؟ ۱۱۳

فصل پنجاه و پنجم: اقتدار و قاطعیت در برابر دشمنان

- سؤالات ۱۱۷
- پاسخ به سؤالات ۱۱۹
۱. فلسفه جنگ در اسلام چیست؟ و چرا جنگ؟ ۱۱۹

۲. مقصود از کفار چه کسانی هستند؟ ۱۲۲
 ۳. آیا با همه کفار برخورد یکسانی انجام می‌گیرد و جنگ با همه آنها ضرورت دارد؟ ۱۲۵
 ۴. آیا اهل ایمان همیشه در حال جنگ با کافران هستند؟ ۱۲۷
 ۵. چه اولویتی کافران نزدیک دارند که دستور جنگ با آنان داده شده است؟ ۱۲۹
 ۶. معنی غلظه چیست؟ ۱۳۱
 ۷. مقصود از غلظتی که باید در مؤمنان باشد چیست؟ ۱۳۲
 ۸. لازمه جنگ برخورد های خشن و تند است، راز تأکید مجدد بر آن چیست؟ ۱۳۵
 ۹. معنی همراهی خداوند با متقیان چیست؟ ۱۳۶
 ۱۰. ارتباط جنگ با کفار و آگاهی از همراهی خدا با متقیان چیست؟ ۱۳۸
- فصل پنجاه و ششم: عبادت و اعمال خیر، راهی به سوی خوشبختی** ۱۳۹
- سؤالات ۱۳۹
- پاسخ به سؤالات ۱۴۱
۱. معنی رکوع و سجده چیست؟ ۱۴۱
 ۲. دلیل تأکید خاص بر رکوع و سجود از بین اعمال عبادی چیست؟ ۱۴۳
 ۳. معنی عبادت چیست؟ ۱۴۶
 ۴. با چه انگیزه‌هایی ممکن است خداوند عبادت شود؟ ۱۴۸
 ۵. مقصود از فعل خیر چیست؟ ۱۵۱
 ۶. ارتباط عبادت خدا با انجام اعمال خیر چیست؟ ۱۵۳
 ۷. مقصود از فلاح چیست؟ و چگونه عبادت و اعمال خیر موجب فلاح می‌شوند؟ ۱۵۷
- نکته‌ها ۱۵۹
- چند روایت پیرامون حقیقت عبادت ۱۶۴
- فصل پنجاه و هفتم: عاقبت پیروی از شیطان!** ۱۶۹
- سؤالات ۱۶۹
- پاسخ به سؤالات ۱۷۱
۱. مراد از شیطان در فرهنگ قرآن چیست؟ ۱۷۱
 ۲. نحوه تعامل شیطان و انسان چگونه است؟ ۱۷۷
 ۳. مقصود از خطوات شیطان چیست؟ ۱۸۱
 ۴. چگونه پیروی از گام‌های شیطان منجر به فحشاء و منکر می‌گردد؟ ۱۸۳
 ۵. مقصود از فحشاء و منکر که شیطان به آنها امر می‌کند چیست؟ ۱۸۵
 ۶. مراد از تزکیه در آیه چیست؟ ۱۸۶
 ۷. ارتباط تزکیه با عدم تبعیت از خطوات شیطان چیست؟ ۱۸۹
 ۸. چرا بدون فضل و رحمت الهی راه تزکیه برای ابد بسته است؟ ۱۹۰
 ۹. خداوند چه کسانی را تزکیه می‌کند؟ ۱۹۳
 ۱۰. مناسبت دو اسم سمیع و علیم با مضمون آیه چیست؟ ۱۹۶

نکته‌ها.....	۱۹۶
فصل پنجاه و هشتم: آداب ورود به حریم خصوصی مردم.....	۱۹۹
سؤالات.....	۲۰۰
پاسخ به سؤالات.....	۲۰۱
۱. مراد از بیوت (خانه‌ها) چیست؟.....	۲۰۱
۲. مقصود از «تستأنسوا» (اجازه گرفتن) چیست؟.....	۲۰۲
۳. حکمت سلام دادن و کیفیت آن چگونه است؟.....	۲۰۴
۴. چه خیری در این اجازه گرفتن و سلام دادن وجود دارد؟.....	۲۰۶
۵. اهل ایمان با مراعات این دستورها چه چیزی را متذکر می‌شوند؟.....	۲۰۷
۶. چرا نباید وارد خانه‌ای شد که در آن کسی حضور ندارد؟.....	۲۰۹
۷. هنگامی که اجازه ورود به خانه‌ای داده نمی‌شود، دلیل «زکی» بودن بازگشت چیست؟.....	۲۱۰
۸. پیام «وَاللّٰهُ بِمَا نَعْمَلُونَ عَلِيمٌ» در ذیل آیه چیست؟.....	۲۱۲
۹. مقصود از بیوت غیرمسکونه و متاع موجود در آنها چیست؟.....	۲۱۳
۱۰. پیام «وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَعْبُدُونَ وَ مَا تَكْتُمُونَ» در پایان آیات چیست؟.....	۲۱۴
نکته‌ها.....	۲۱۴
اهمیت و آداب سلام دادن در کلمات معصومین (علیهم‌السلام).....	۲۱۵
فصل پنجاه و نهم: کودکان و تعلیم آداب ورود به حریم خصوصی پدر و مادر.....	۲۲۱
سؤالات.....	۲۲۲
پاسخ به سؤالات.....	۲۲۳
۱. حکمت اجازه گرفتن برای ورود به حریم خصوصی پدر و مادر چیست؟.....	۲۲۳
۲. چرا باید کودکان نابالغ هم اجازه بگیرند؟.....	۲۲۴
۳. مقصود از بلوغ چیست و مراد از کسانی که به حد بلوغ نرسیده‌اند چه کسانی هستند؟.....	۲۲۶
۴. از چه زمانی باید به کودکان اجازه گرفتن را تعلیم داد؟.....	۲۲۷
۵. چه خصوصیتی در این سه وقت خاص وجود دارد که از اوقات دیگر متمایز شده‌اند؟.....	۲۲۹
۶. چرا در مواقع دیگر نیازی به اجازه گرفتن نیست؟.....	۲۳۱
۷. با توجه به مضمون این آیات منازل مسکونی اهل ایمان چگونه طراحی می‌شود؟.....	۲۳۳
۸. فرزندان بعد از بلوغ باید در چه مواقعی اجازه بگیرند؟.....	۲۳۴
۹. مراد از «تبيين آیات برای مؤمنان» که در هر دو آیه ذکر شده است چیست؟.....	۲۳۵
۱۰. پیام «وَاللهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ» در ذیل هر دو آیه چیست؟.....	۲۳۷
۱۱. پیام تربیتی این آیات برای تربیت کودکان چیست؟.....	۲۳۹
نکته‌ها.....	۲۴۱
فصل شصتم: جنگ خندق و امدادهای غیبی خداوند بعد از ابتلائات شدید.....	۲۴۳
سؤالات.....	۲۴۴

- تذکر ۲۴۴
- پاسخ به سؤالات ۲۴۵
۱. یادآوری نعمت‌های الهی چه تأثیرات تربیتی دارد؟ ۲۴۵
۲. چرا امدادهای غیبی؟ ۲۴۷
۳. رابطه امدادهای غیبی با ایمان مؤمنین چیست؟ ۲۴۹
۴. آیا توجه به امدادهای غیبی موجب تنبلی اهل ایمان نمی‌گردد؟ ۲۵۰
۵. مراد از جنود غیرقابل رؤیت و بادهای چیست؟ ۲۵۱
۶. چه گمان‌های باطلی به خدا شده بود؟ ۲۵۴
۷. مقصود از ابتلاء چیست و چرا اهل ایمان مورد ابتلاء قرار می‌گیرند؟ ۲۵۵
۸. مراد از تزلزل شدید اهل ایمان چیست؟ ۲۵۷
- نکته‌ها ۲۶۰
- گزارشی از جنگ خندق ۲۶۲

مقدمه

امام صادق علیه السلام

«لَذَّةُ مَا فِي النَّدَا أَزَالُ تَعَبَ الْعِبَادَةِ وَالْعَنَاءَ»^۱

لذت و شیرینی خطاب «یا ایها الذین آمنوا» آن چنان است که سختی و مشقت عبادت را از بین می‌برد.

خدواند متعال ۸۹ بار در قرآن بندگان مؤمن خود را با عبارت زیبا و دلنشین «یا ایها الذین آمنوا» مخاطب قرار داده و خواست‌های خویش از اهل ایمان را در این قالب عاطفی و سرشار از محبت بیان کرده است. فرمان‌های الهی و تذکرات تربیتی خداوند که در ذیل این آیات به اهل ایمان داده شده است نشانگر این مطلب دقیق است که مبدا اهل ایمان خیال کنند همین که ایمان آورده‌اند پس به مقصد و مقصود رسیده‌اند و همای سعادت بر دوش آنها نشسته و بهشت برین جایگاه آنان گشته است.

گرچه ایمان آوردن شرط اساسی بندگی و رسیدن به عاقبت نیکوست، اما فقط گام اول بشمار می‌رود و گام‌های متعدّد دیگری نیز در این راه نیاز است تا مسیر طی شود و قلّه‌ها فتح گردند و مهر تأیید نهایی بر پرونده مؤمن زده شود.

ایمان آوردن به منزله ورود به مدرسه است، تازه پس از ورود به مدرسه کلاس‌ها شروع می‌شود، پس از مدّتی هنگام امتحانات پشت سر هم می‌رسد، و مدارج و مراتب طی می‌شود. افرادی با موفقیت یکی پس از دیگری کلاس‌ها را طی می‌کنند، عده‌ای دیگر درجا می‌زنند، و کسانی هم انصراف می‌دهند و مدرسه را ترک می‌کنند.

اهل ایمان وارد مدرسه بزرگ و سرنوشت‌ساز ایمان شده‌اند، مدیر این مدرسه، خداوند بزرگ و ربّ مطلق هستی است که این مدرسه را برای رشد و کمال‌بخشیدن بنا نهاده است، معلّمان این مدرسه انبیاء و ائمّه نور هستند که خداوند با دقّت تمام آنها را انتخاب و برای همین منظور تربیتشان کرده است، شاگردان این مدرسه هم اهل ایمان هستند که دعوت انبیاء را اجابت نموده و آگاهانه و با اختیار در این مدرسه ثبت‌نام کرده و آمادگی خود را برای گذراندن کلاس‌ها و تحمّل سختی‌های آن اعلام کرده‌اند.

سختی‌های تعلیم و تربیت از یک سو، و عیش و نوش و هوی و هوس‌های بیرون از مدرسه از سوی دیگر جمعی از شاگردان این مدرسه را به تجدیدنظر در انتخاب خویش فرامی‌خواند و به تدریج وادار به خروج از محیط مدرسه می‌سازد، پس خطر پشت‌پا زدن به ایمان برای اهل ایمان و خروج از مدرسه ایمان یک خطر جدی می‌باشد.

رکود و رخوت خطر دیگری است که در داخل همین مدرسه گریبان‌گیر عده‌ای می‌شود و موجب درجا زدن و توقّف و قانع شدن به مقدار اندک می‌گردد.

نظام تعلیم و تربیت در این مدرسه به گونه‌ای طراحی شده است که اهل ایمان هر روز برای اعتلا و رشد خویش گام جدیدتری بردارند و با توان بیشتری از گردنه‌ها و سختی‌ها عبور نمایند.

۸۹ دستورالعمل مشخص تحت عنوان «یا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا» به عنوان منشور جامع بهره‌مندی از مدرسهٔ ایمان توسط مدیر مدرسه تدوین گردیده و در کتاب راهنما در اختیار اهل ایمان قرار گرفته است. کتاب حاضر حاوی ده دستورالعمل از ۸۹ دستورالعمل می‌باشد و امید است که به حول و قوهٔ الهی بقیه موارد نیز در مجلدات بعدی تقدیم گردد.

نکاتی دربارهٔ این مجموعه قابل ذکر است:

- تمامی آیاتی که با «یا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا» شروع می‌شوند در مدینه نازل شده‌اند و آیه‌ای با این عبارت در دوران سیزده سالهٔ مکه نازل نشده است. گرچه در مکه مؤمنان راستین و ثابت‌قدمی در کنار رسول خدا ﷺ حضور داشتند و با تمام وجود اسلام را پذیرفته و آمادهٔ فداکاری و جانفشانی در راه آن بودند، اما خداوند آنها را با عبارت «یا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا» مخاطب خویش نساخته است، شاید رمز این مسأله در این نکته نهفته باشد که تا زمانی که طاغوت‌ها زمام امر جامعه را در دست داشته باشند و حاکمیت جامعه در اختیار اهل ایمان قرار نگیرد، مدال پر افتخار «یا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا» بر سینهٔ مؤمنان نخواهد درخشید. اهل ایمان برای وصول به چنین افتخاری و به دست آوردن چنین لیاقتی باید مبارزه کنند و دست از جهاد برندارند تا جامعه از لوٲ طاغوت‌ها پاک و حاکمیت آن در اختیار خداوند قرار گیرد.

- لحن خاص و منحصر به فردی که در این آیات وجود دارد و دستورالعمل‌هایی که در این قالب صادر شده‌اند، تأمل و تدبیر بیشتر در این آیات را ضروری می‌نماید، و بر اهل ایمان است که توجه بیشتری به

این آیات داشته، با دقت فراوان سعی در فهم فرامین الهی و سپس تلاش برای جامه عمل پوشاندن به آنها بنمایند.

براستی که برترین دستورالعمل سیر و سلوک برای اهل ایمان همین ۸۹ آیه‌ای است که با «یا ایها الذین آمنوا» شروع می‌شوند و بدون تردید التزام به این دستورها راه وصول به ملکوت هستی و ورود به عرصه عبودیت و اخلاص را هموار خواهد ساخت.

- برای تدبیر بهتر و عمیق‌تر در آیات، ابتدا سؤالاتی از متن این آیات استخراج شده است تا زمینه فهم نکات لطیف و دقیق آیات فراهم گردد.

انتظاری که از خوانندگان عزیز و محترم می‌رود این است که قبل از مطالعه پاسخ‌ها، فرصتی را برای تفکر و تأمل خویش جهت پاسخ به سؤالات اختصاص دهند و پس از آن به سراغ پاسخ‌ها بروند. قرآن سفره گسترده‌ای است که برای همه طالبان معرفت توشه‌ای خاص و هدیه‌ای مناسب دارد که با تأمل و تفکر و تدبیر می‌توان به آن توشه دست یافت و چه بسا نکته‌هایی نصیب خوانندگان گردد که تاکنون نصیب کس دیگری نشده است.

- پاسخ‌هایی که برای سؤالات ارائه شده است اولاً در حد بضاعت ناچیز نویسنده بوده است و به هیچ وجه ادعای کامل بودن پاسخ‌ها را ندارد، و ثانیاً در سطح معلومات جوانان و دانشجویان نگاشته شده و از پرداختن به مسائل تخصصی در حوزه تفسیر اجتناب شده است تا سهل و روان بودن متن حفظ شود، و ثالثاً آغاز راه می‌باشد و باید گام‌های بلندتری برای فهم عمیق‌تر آیات برداشته شود.

- برای انتخاب نام مناسب برای این مجموعه به قرآن تفألی زده شد که این آیات آمد:

«أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ.
وَأَنْ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»^۱

«ای فرزندان آدم آیا با شما عهد نکردم که شیطان را نپرستید، که او برای شما دشمن آشکاری است؟! و اینکه مرا پرستید که راه مستقیم این است؟!»

تمامی آیاتی که با «یا ایها الذین آمنوا» شروع می‌شوند در راستای عمل کردن به این عهد و پیمان الهی با بندگان قرار دارند تا از بندگی شیطان فاصله گیرند، و صراط مستقیم خداوند را که همان بندگی خالصانه است طی نمایند. به همین دلیل نام «پیمان‌های الهی با اهل ایمان» بر این مجموعه انتخاب شد.

محمد محمدیان